IL-QUDDIESA:
IĊ-ĊENTRU TAL-ĦAJJA NISRANIJA

Fid-dawl tal-enfasi li qed issir minn Pjan Pastorali għall-ieħor fid-Djoċesi tagħna dwar is-Sagrifiċċju tal-Quddiesa, matul din is-Sena Liturġika li qed tibda se niddedikaw il-faċċata ta' dan il-Bullettin għal spjega iżjed fid-dettall tagħha, bl-għan li napprezzaw aktar din it-talba hekk għolja li fiha l-Knisja tissieħeb ma' Kristu fl-offerta tiegħu lill-Missier. Dan hu li tgħid l-*Istituzzjoni Ġenerali tal-Missal Ruman* (dokument importanti li jintroduċi l-Missal u t-tifsir tal-Liturġija tal-Quddiesa), f'numru 1:

Iċ-ċelebrazzjoni tal-Quddiesa, bħala azzjoni ta' Kristu u tal-poplu ta' Alla mqassam f'ordni ġerarkiku, hija ċ-ċentru tal-ħajja Nisranija kollha għall-Knisja sew universali u sew lokali, u għal kull wieħed u waħda mill-fidili. Il-ħidma li biha Alla jqaddes id-dinja permezz ta' Kristu u l-qima ta' adorazzjoni li l-bnedmin jagħtu lill-Missier permezz ta' Ibnu, jilħqu l-quċċata tagħhom fil-Quddiesa. Fiha aħna nfakkru l-misteru tal-fidwa tagħna tul is-sena, b'mod li qisna narawhom għaddejjin quddiem għajnejna. Iċ-ċelebrazzjonijiet imqaddsa l-oħra, kif ukoll l-għemejjel kollha tal-ħajja Nisranija, għandhom rabta sħiħa mal-Quddiesa, li hi l-bidu u t-tmiem tagħhom.

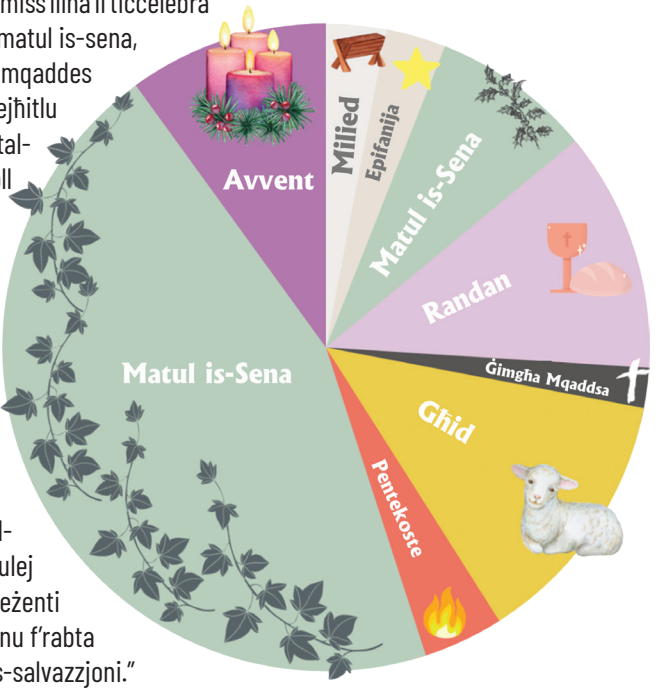
IL-PREŻENZA TA' KRISTU FIL-LITURĠIJA

Kristu hu dejjem mal-Knisja tiegħu, fuq kollox fl-azzjonijiet tal-Liturġija. Huwa preżenti fis-sagrifiċċju tal-Quddiesa kemm fil-persuna tal-ministru – "l-istess wieħed li joffri issa bil-ministeru tas-saċerdoti dakinhar offra lilu nnifsu fuq is-salib" – kemm, fuq kollox, taħt ix-xbihat Ewkaristiċi [...] Huwa preżenti fil-Kelma tiegħu għaliex ikun hu nnifsu li jitkellem meta fil-Knisja jinqraw il-Kotba Mqaddsa [...] Bir-raġun li l-Liturġija titqies bħala l-ħidma tal-uffiċċju saċerdotali ta' Ġesù Kristu; fiha jitfisser u jseħħ, permezz ta' sinjali sensibbli, it-tqaddis tal-bniedem skont il-mod proprju tiegħu; f'din il-ħidma l-Ġisem Mistiku ta' Ġesù Kristu, jiġifieri r-Ras u l-membri tiegħu, jagħtu qima pubblika sħiħa.

mill-Kostituzzjoni tal-Konċilju Vatikan II
Sacrosanctum Concilium*, nru 7*

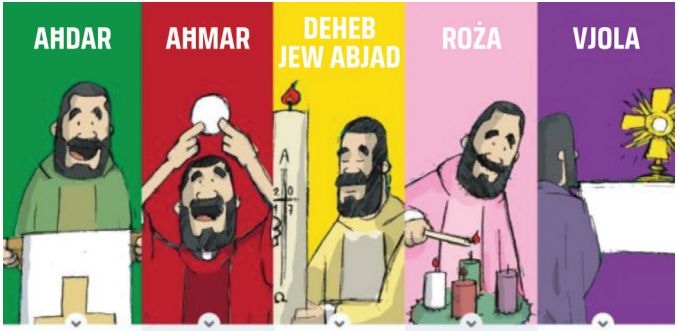
IS-SENA LITURĠIKA

"Ommna l-Knisja mqaddsa tħoss li jmiss lilha li tiċċelebra b'tifkira qaddisa, f'jiem magħżula matul is-sena, l-opra tas-salvazzjoni tal-Għarus imqaddes tagħha. Kull ġimgħa, fil-jum li sejħitlu Jum il-Mulej, tfakkar il-Qawmien tal-Mulej li darba fis-sena jitfakkar ukoll flimkien mal-Passjoni mqaddsa tiegħu fl-akbar Solennità tal-Għid. Matul is-sena, imbagħad, tfisser il-misteru kollu ta' Kristu, mill-Inkarnazzjoni u t-Twelid sat-Tlugħ fis-Sema, sa Għid il-Ħamsin, sa ma sseħħ it-tama hienja u l-miġja tal-Mulej. Waqt li b'dan il-mod tfakkar il-misteri tal-fidwa, hija turi lill-fidili l-għana tal-għemil li jsalva u tal-merti tal-Mulej hekk li b'xi mod tagħmilhom preżenti fiż-żminijiet kollha biex il-fidili jkunu f'rabta magħhom u jimtlew bil-grazzja tas-salvazzjoni."

Sacrosanctum Concilium, n. 102

XI JFISSRU L-ILWIEN LITURĠIĊI

META JINTUŻA?	**META JINTUŻA?**	**META JINTUŻA?**	**META JINTUŻA?**	**META JINTUŻA?**
Fiż-Żmien ta' Matul is-Sena tal-kalendarju liturġiku.	F'Għid il-Ħamsin, l-Ispirtu s-Santu, il-Festi tal-Appostli u l-Martri.	Fil-Festi ta' Sidna Ġesù Kristu, il-Verġni Marija, u l-qaddisin li ma kinux martri.	Fit-Tielet Ħadd tal-Avvent u r-Raba' Ħadd tar-Randan.	Fl-Avvent u r-Randan, kif ukoll fil-Funerali.
SIMBOLIŻMU	**SIMBOLIŻMU**	**SIMBOLIŻMU**	**SIMBOLIŻMU**	**SIMBOLIŻMU**
Ifisser it-tama u l-ħajja.	Ifisser in-nar tal-imħabba u d-demm imċarċar għal Kristu.	Ifisser il-glorja, il-ferħ, l-innoċenza, u s-safa tar-ruħ.	Ifisser il-ferħ u l-imħabba.	Ifisser l-umiltà u l-penitenza, kif ukoll it-tama.

Fl-użu tal-paramenti sagri, il-Liturġija tinqeda b'diversi lwien, skont il-festa jew iż-żmien liturġiku. Anki qabel ma ġie Kristu, l-abjad, l-aħmar, l-ikħal u l-vjola kienu l-erba' kuluri liturġiċi użati għall-purtieri tas-Santwarju u l-ilbies tas-saċerdoti tat-Tempju.

"L-ilwien użati fl-ilbies liturġiku qegħdin bħala għajnuna oħra esterna biex il-fidili jifhmu aħjar il-kwalità proprja tal-misteri talfidi ċċelebrati u s-sens tal-mixja tal-ħajja nisranija matul is-sena liturġika."

Istituzzjoni Ġenerali tal-Missal Ruman, n. 307

IL-PURĊISSJONI TAL-BIDU

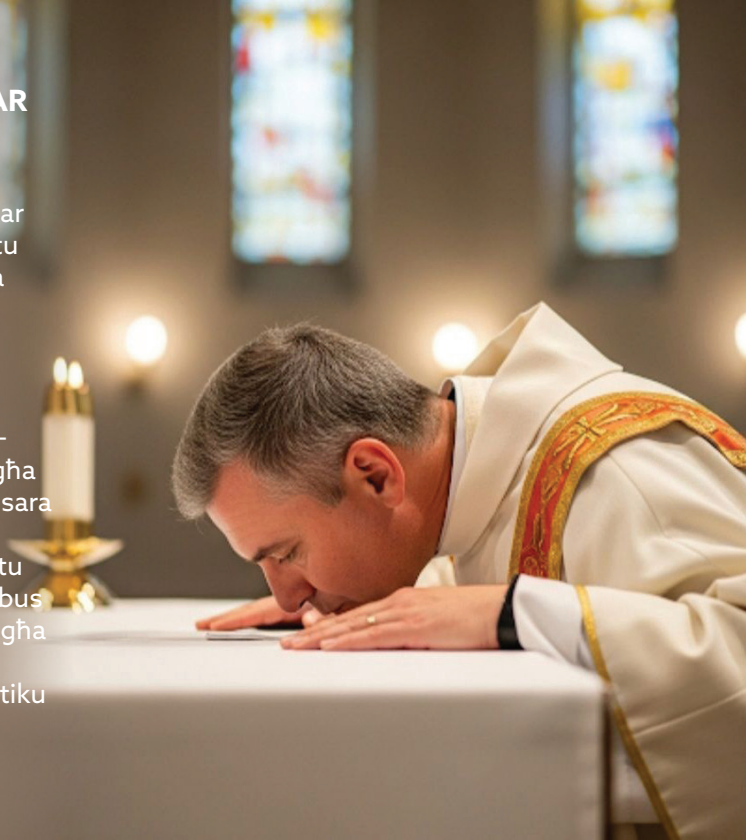
*Minn dan il-Bullettin se nibdew it-tifsira biċċa biċċa fil-qosor tar-riti tal-Quddiesa. L-ewwel ma jiġu huma r-**Riti tal-Bidu**: mill-Purċissjoni sa qabel il-Liturġija tal-Kelma.*

Il-purċissjoni li fiha s-saċerdot (jew saċerdoti, flimkien mal-abbatini) jersaq lejn l-altar tkun imsieħba mill-kant tal-ġemgħa. Il-ġemgħa tkun bilwieqfa b'sens ta' stennija u rispett lejn is-saċerdot li jkun qed jirrappreżenta lil Kristu. Is-saċerdot jimxi lejn l-altar waqt li aħna nistennew bilwieqfa hekk kif fl-ewwel jum tal-ġimgħa l-Appostli kienu ħerqana jistennew lil Ġesù jidher f'nofshom dakinhar tal-Għid filgħaxija kif ukoll tmint ijiem wara. Matul il-purċissjoni jitkanta innu tal-introjtu li idealment il-kliem tiegħu jkun dak tal-Antifona tal-Introjtu.

TISLIMA LILL-ALTAR

Is-saċerdot isellem lill-altar b'bewsa b'sinjal ta' qima. L-altar jirrappreżenta lil Kristu Rxoxt, li huwa l-ġebla tax-xewka li fuqu hi mibnija l-Knisja. Is-saċerdot jagħmel din il-bewsa f'isem dawk kollha preżenti. Din il-bewsa f'isem il-ġemgħa miġbura tfakkar lill-Insara li huma magħqudin ħaġa waħda ma' Kristu Rxoxt. Is-saċerdot li jbus l-altar ifakkar lill-ġemgħa miġbura li aħna lkoll flimkien il-Ġisem Mistiku ta' Kristu ħaj.

IS-SINJAL TAS-SALIB

Bir-radd tas-salib nistqarru t-twemmin tagħna f'Alla l-Missier, Alla l-Iben u Alla l-Ispirtu Santu. Il-ġest li nagħmlu b'idna l-leminija fuq moħħna, sidirna u spallejna f'forma ta' salib, ifakkarna kemm it-tbatija u l-mewt ta' Ġesù huma importanti għall-persuna kollha tagħna – ħsibijiet (moħħ), emozzjonijiet (qalb) u għemil (spallejn).

IL-QUDDIESA MFISSRA (4)

IT-TISLIMA TAS-SAĊERDOT LILL-POPLU

Is-saċerdot jiftaħ idejh u jsellem lill-ġemgħa bil-kelmiet: *"Il-grazzja ta' Sidna Ġesù Kristu, l-imħabba ta' Alla u l-għaqda fl-Ispirtu Santu, tkun magħkom ilkoll"*, jew *"Il-grazzja u s-sliem mingħand Alla Missierna u Sidna Ġesù Kristu tkun magħkom ilkoll"*, jew *"Il-Mulej magħkom"*. Għal dan il-ġemgħa twieġeb: *"U miegħek ukoll"*. B'din it-tislima, is-saċerdot ifakkar lill-ġemgħa miġbura li verament il-Mulej hu preżenti. Ġesù jgħidilna: "Fejn tnejn jew tlieta jkunu miġbura f'ismi, hemm inkun jien f'nofshom" (Mt 18:20). B'din it-tislima s-saċerdot irid jgħin lill-ġemgħa biex b'fidi sħiħa temmen li Ġesù hu tassew preżenti fostna.

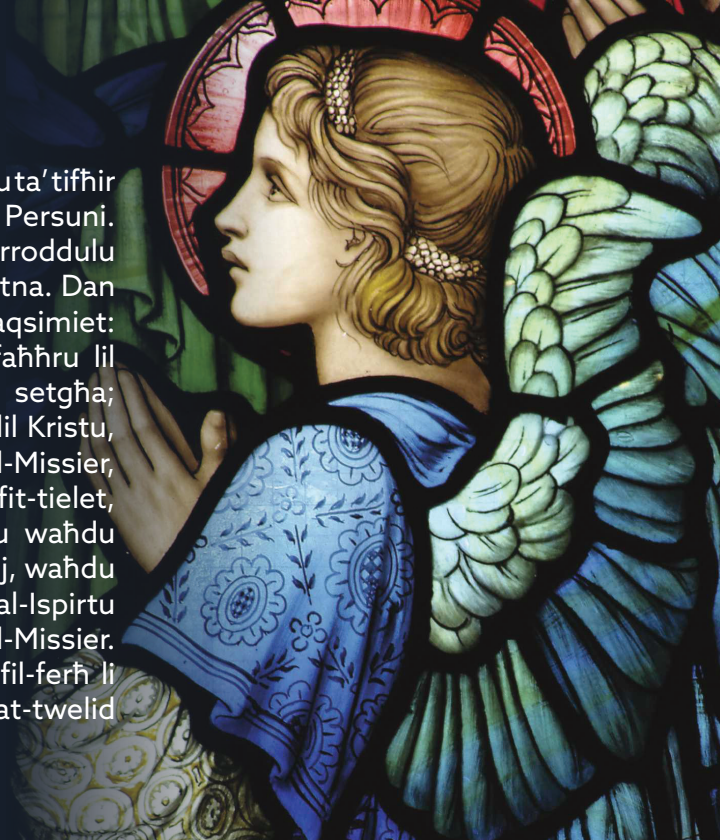
L-ATT PENITENZJALI

Bl-Att Penitenzjali aħna l-Insara nistqarru quddiem Alla u quddiem il-Knisja li aħna niżbaljaw *"bil-ħsieb, bil-kliem, bil-għemil u bit-tħollija tad-dmirijiet"*. It-taħbit fuq sidirna hu ġest li jfisser l-istqarrija tal-ħtija tagħna. Il-mument tas-skiet iservi biex ilkoll kemm aħna nagħrfu s-sitwazzjoni li qegħdin fiha, b'mod speċjali n-nuqqasijiet tagħna. Imbagħad nitolbu maħfra lil Alla permezz tal-karba *"Mulej, ħniena"*. Din it-talba tagħna turi li jiddispjaċina u li ma rridux nerġgħu naqgħu fl-iżball. It-taħbit fuq sidirna jesprimi din l-indiema u s-sogħba, u Alla li jħobbna bi mħabba u ħniena bla tarf jaħfrilna ħtijietna.

IL-QUDDIESA MFISSRA (6)

IL-GLORJA

Il-"Glorja lil Alla" hu innu ta' tifħir lil Alla Wieħed fi Tliet Persuni. B'dan l-innu aħna rroddulu ħajr talli ħafrilna ħtijietna. Dan l-innu għandu tliet taqsimiet: fl-ewwel taqsima, infaħħru lil Alla l-Missier ta' kull setgħa; fit-tieni, nagħtu ġieħ lil Kristu, Ħaruf ta' Alla, Bin il-Missier, u nitolbuh ħniena; fit-tielet, inqimu lil Kristu li hu waħdu Qaddis, waħdu l-Mulej, waħdu l-Għoli, flimkien mal-Ispirtu s-Santu fil-glorja tal-Missier. Dan il-kant ifakkarna fil-ferħ li Kristu ġab dakinhar tat-twelid tiegħu.

IL-KOLLETTA

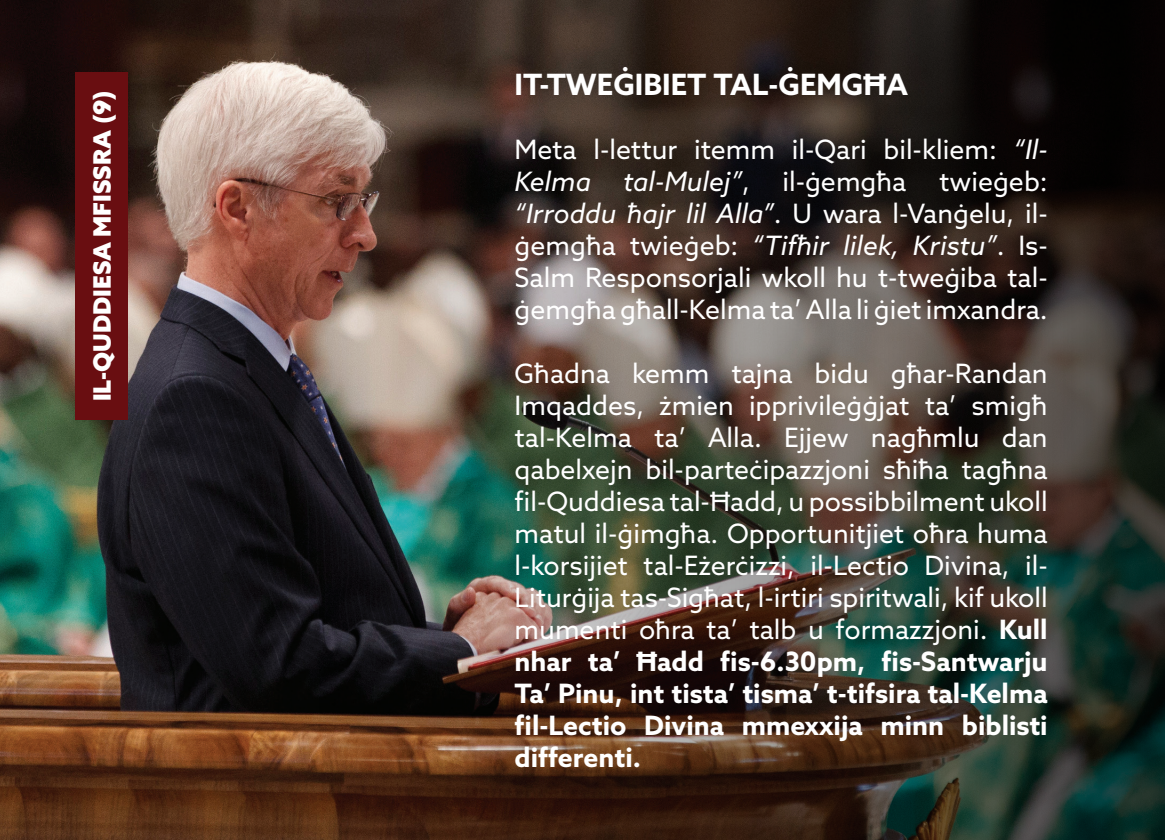
Ilkoll kemm aħna niġu mistednin għat-talb mis-saċerdot, billi jistedinna u jgħidilna: *"Nitolbu"*. F'dak il-waqt aħna msejħin biex ninġabru f'pawsa ta' skiet u f'għaqda waħda mas-saċerdot, fil-preżenza ta' Alla, niftħu qalbna u nuru lil Alla x-xewqat u t-talbiet tagħna. Wara dan, is-saċerdot jagħmel talba f'isimna Ikoll, u li għalhekk tissejjaħ "Kolletta": din tkun tiġbor fil-qosor il-ħsieb taċ-ċelebrazzjoni, u permezz tagħha l-Knisja titlob lil Alla l-Missier bi Kristu u fl-Ispirtu s-Santu. Kif is-saċerdot waqt din it-talba jgħolli jdejh, hekk kull Nisrani hu fid-dmir li jżomm 'il fuq il-qalb tiegħu. Is-saċerdot f'dak il-waqt ikun bħal Mosè fuq l-għolja mqaddsa, li jgħolli jdejh u bit-talb jidħol quddiem Alla għall-poplu Nisrani fit-tiġrib tiegħu.

IX-XANDIR TAL-KELMA TA' ALLA

"Il-fidi tiġi mis-smigħ" tal-Aħbar it-Tajba (Rum 10:17). Il-misteri qaddisa, fi kliem ieħor, is-sagrifiċċju ta' Ġesù fuq is-salib u l-qawmien tiegħu li ngħixu fil-Quddiesa, jiġu mfissra lilna permezz tal-Kelma tiegħu. L-ambone, il-post li minnu tixxandar il-Kelma ta' Alla, hu sinjal tal-qabar vojt. L-akbar u l-isbaħ aħbar li qatt tista' tinstema' hi li Kristu qam mill-mewt. Meta tixxandar il-Kelma ta' Alla waqt il-Quddiesa jeħtieġ li nagħtu widen u niftħu qalbna, għax Alla nnifsu jkun qiegħed ikellimna. Niftakru li *"mhux bil-ħobż biss jgħix il-bniedem, imma b'dak kollu li joħroġ minn fomm il-Mulej"* (Dewt 8:3).

Ambone tal-Kappella ta' Sant'Anna, id-Dwejra, maħdum miċ-Ċentru tal-Arti Liturġika Eikon fl-2021.

IL-QUDDIESA MFISSRA (9)

IT-TWEĠIBIET TAL-ĠEMGĦA

Meta l-lettur itemm il-Qari bil-kliem: *"Il-Kelma tal-Mulej"*, il-ġemgħa twieġeb: *"Irroddu ħajr lil Alla"*. U wara l-Vanġelu, il-ġemgħa twieġeb: *"Tifħir lilek, Kristu"*. Is-Salm Responsorjali wkoll hu t-tweġiba tal-ġemgħa għall-Kelma ta' Alla li ġiet imxandra.

Għadna kemm tajna bidu għar-Randan Imqaddes, żmien ipprivileġġjat ta' smigħ tal-Kelma ta' Alla. Ejjew nagħmlu dan qabelxejn bil-parteċipazzjoni sħiħa tagħna fil-Quddiesa tal-Ħadd, u possibbilment ukoll matul il-ġimgħa. Opportunitjiet oħra huma l-korsijiet tal-Eżerċizzi, il-Lectio Divina, il-Liturġija tas-Sigħat, l-irtiri spiritwali, kif ukoll mumenti oħra ta' talb u formazzjoni. **Kull nhar ta' Ħadd fis-6.30pm, fis-Santwarju Ta' Pinu, int tista' tisma' t-tifsira tal-Kelma fil-Lectio Divina mmexxija minn biblisti differenti.**

IL-QUDDIESA MFISSRA (10)

IX-XANDIR TAL-VANĠELU

Il-kant tal-Hallelujah qabel il-Vanġelu huwa espressjoni ta' ferħ għax Ġesù ġej iżurna bil-Kelma tiegħu. Waqt li fl-Ewwel u fit-Tieni Qari noqogħdu bilqiegħda, fil-Vanġelu nqumu bilwieqfa b'sens ta' rispett lejn l-Kelma ta' Alla li tiġi mogħtija lilna fil-ġrajjiet u fil-kliem ta' Ġesù, li hu nnifsu hu l-istess Kelma ta' Alla. Fil-Vanġelu nqumu bilwieqfa wkoll biex nieħdu l-pożizzjoni ta' dawk li huma mqajmin, irxuxtati ma' Ġesù. Il-Mulej Ġesù għandu "l-kliem tal-ħajja ta' dejjem" (Ġw 6:68). Bilwieqfa għax-xandir tal-Vanġelu nagħmlu tliet slaleb: fuq ġbinna, fommna u sidirna. Din hi l-mixja li tagħmel il-Kelma ta' Alla: nisimgħuha b'widnejna, nifhmuha b'moħħna, tinżel f'qalbna u tgħaddi għall-opri tajba bil-kliem u x-xhieda. Ilkoll kemm aħna nsiru nixbhu lil Marija li tilqa' l-Kelma u tiled lil Ġesù.

L-OMELIJA, IL-KREDU U T-TALBIET TAL-FIDILI

Permezz tal-omelija, is-saċerdot jgħinna nagħrfu kif il-Kelma ta' Alla taħdem tassew fina, u kif nistgħu nilqgħuha tassew f'ħajjitna. Il-Kredu hu l-istqarrija fil-qosor tal-fidi tagħna: *"Nemmen, Mulej, dak kollu li jogħġbok turini"*. Wara li nisimgħu l-Kelma ta' Alla u l-omelija, nindunaw li aħna nies fil-bżonn, u għalhekk inressqu t-talbiet tagħna. Fit-Talba tal-ġemgħa (jew Talbiet tal-fidili) jsir talb għall-Knisja, għad-dinja u għal dawk preżenti għall-quddiesa. Hekk tiġi fi tmiemha l-Liturġija tal-Kelma.

L-OFFERTORJU

Fil-bidu tal-Liturġija Ewkaristika (li hija t-tieni parti tal-Quddiesa), jitħejja l-altar billi jitressqu l-offerti tal-ħobż u l-inbid li aktar tard, bil-Konsagrazzjoni, isiru l-Ġisem u d-Demm ta' Kristu. Flimkien ma' dawn l-offerti jitressqu offerti oħra li jservu għall-ħtiġijiet tal-Knisja u tal-foqra. Waqt il-Purċissjoni bl-offerti, isir kant għall-Offertorju. L-offerta materjali tal-għotja ta' flus u tal-ħajja bis-sabiħ u bl-ikrah, ta' kull wieħed u waħda, hi parti mill-azzjoni liturġika, hija sehem fis-Sagrifiċċju u l-offerta ta' Kristu.

L-OFFERTA TAL-ĦOBŻ

IL-QUDDIESA MFISSRA (13)

Is-saċerdot jieħu l-ħobż f'idejh waqt li b'idejh it-tnejn jerfgħu 'l fuq. Il-ħobż hu magħmul minn qamħ (frott tal-art) li jiġi mitħun biex isir dqiq u jiġi magħġun permezz tal-ilma (xogħol il-bniedem). Il-ħobż jirrappreżenta l-ħajja kollha tagħna l-bnedmin, dak li tagħtina l-art u dak li niksbu bil-ħidma tagħna. Bħall-ħobż, aħna wkoll ngħaddu mill-magħsar tal-umiltà u taċ-ċaħda biex niksbu s-safa li bih nogħġbu lil Alla. Meta s-saċerdot f'isimna joffri l-ħobż, li huwa l-frott tal-art, għandna niftakru li lil Alla għandna noffrulu dak kollu li tana u lilna nfusna, ir-rieda tagħna. Noffrulu wkoll it-talb tagħna, xogħolna, in-niket u l-ferħ li jkollna u ħajjitna kollha, filwaqt li nagħrfu li f'kollox niddependu minn Alla, għax hu ħalaqna u hu Sidna.

IL-QUDDIESA MFISSRA (14)

L-OFFERTA TAL-INBID

L-inbid huwa sinjal ta' ferħ li jrid jagħtina Ġesù bil-mewt u l-qawmien tiegħu. L-inbid ifisser ukoll id-demm ta' Kristu. Il-qatriet tal-ilma mħallta mal-inbid jirrappreżentaw l-għaqda tan-natura umana ma' dik divina, u jfakkruna wkoll li mill-kustat minfud ta' Kristu ħarġu demm u ilma. Kif l-inbid u l-ilma jsiru ħaġa waħda, hekk aħna għandna nkunu magħqudin ma' Kristu r-Ras tagħna. Is-sagrifiċċju li noffru b'mod li jidher ifisser is-sagrifiċċju spiritwali, li bih ir-ruħ toffri lilha nfisha 'l Alla. Għalhekk l-offerta tal-ħobż u l-inbid għandha tkun imsieħba mas-sagrifiċċju tagħna, saċerdoti u ġemgħa, jiġifieri s-sagrifiċċju tal-qalb umli u niedma.

IL-ĦASIL TAL-IDEJN

Is-saċerdot jaħsel idejh, waqt li jgħid: “Naddafni, Mulej, minn ħżuniti u d-dnub tiegħi neħħili”. Il-ħasil tal-idejn mis-saċerdot juri x-xewqa tas-safa tal-qalb biex ikun jista’ jieħu sehem minn dan is-sagrifiċċju qaddis.

TALBA FUQ L-OFFERTI

Waqt li lkoll inqumu bilwieqfa, is-saċerdot f'isem kulħadd jitlob 'l Alla biex ibierek u jilqa' l-offerta tagħna l-Insara. Hi talba li sservi bħala għeluq tar-rit tat-tħejjija tal-offerti u twassal għat-Talba Ewkaristika.

IT-TALBA EWKARISTIKA

Din hi l-quċċata taċ-ċelebrazzjoni kollha. Hi talba ta' radd il-ħajr lil Alla għal dak kollu li jagħmel u qed jagħmel magħna permezz ta' Ibnu. Din it-talba jgħidha s-saċerdot għax hu qed imexxi l-ġemgħa f'isem Kristu. Hu strument, intermedjarju, kemm tal-leħen ta' Alla li jkellem lill-poplu tiegħu, kemm tal-leħen tal-poplu li jitlob lil Alla. Għal din ir-raġuni din it-talba jgħidha s-saċerdot waħdu, filwaqt li l-ġemgħa miġbura tisma' fis-skiet u tieħu sehem fl-akklamazzjonijiet. It-Talba Ewkaristika fiha diversi partijiet, li se nfissru fil-Bullettini li jmiss.

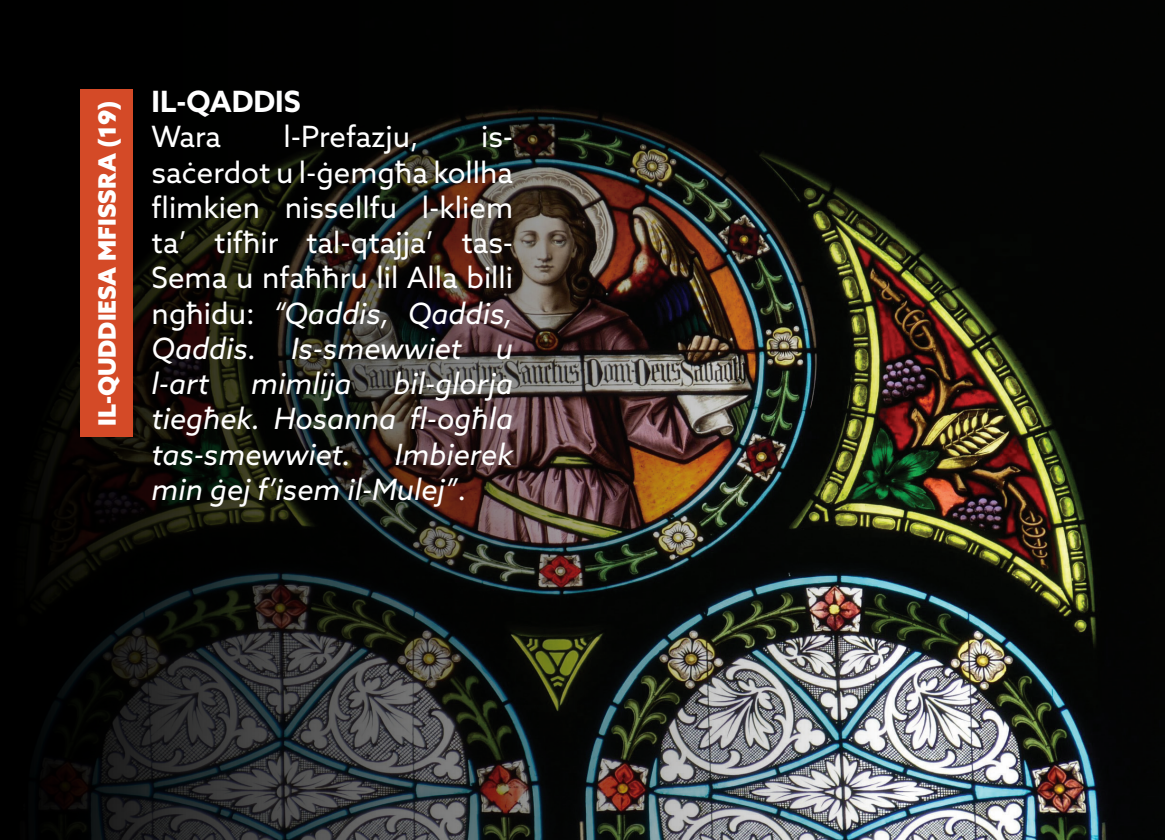
IL-PREFAZJU

Is-saċerdot jibda t-Talba Ewkaristika billi jgħid lill-Insara: *"Il-Mulej magħkom"*. Jiftaħ idejh biex juri li hu qiegħed hemm biex ikellem lil Alla u jinterċedi għall-poplu bħal Mosè. Din it-talba ta' qabel il-*"Qaddis"* tissejjaħ Prefazju, li hija talba solenni lil Alla fil-bidu tat-Talba Ewkaristika. F'isem il-poplu qaddis, is-saċerdot isebbaħ lil Alla l-Missier u jroddlu ħajr għall-għeġubijiet tal-ħolqien, tal-Inkarnazzjoni, tal-ħelsien, u mirakli oħra li jseħħu fl-istorja tagħna.

IL-QADDIS

Wara l-Prefazju, is-saċerdot u l-ġemgħa kollha flimkien nissellfu l-kliem ta' tifħir tal-qtajja' tas-Sema u nfaħħru lil Alla billi ngħidu: *"Qaddis, Qaddis, Qaddis. Is-smewwiet u l-art mimlija bil-glorja tiegħek. Hosanna fl-ogħla tas-smewwiet. Imbierek min ġej f'isem il-Mulej".*

L-EWWEL EPIKLESI: SEJĦA SPEĊJALI LILL-ISPIRTU SANTU

Waqt li l-ġemgħa tkun bilwieqfa jew għarkupptejha, il-Knisja b'talba speċjali ssejjaħ il-qawwa divina tal-Ispirtu s-Santu sabiex l-offerti mogħtija minna l-bnedmin jiġu kkonsagrati u jinbidlu fil-Ġisem u d-Demm ta' Kristu. Il-kelma *"epiklesi"* tfisser talba ħerqana ta' xi ħadd li jinsab fi ħtieġa kbira u li jitlob l-għajnuna lil xi ħaddieħor iktar setgħani minnu. Fil-Quddiesa s-saċerdot isejjaħ l-Ispirtu s-Santu biex bil-qawwa tiegħu, il-ħobż u l-inbid isiru l-Ġisem u d-Demm ta' Kristu. L-idejn miftuħa fuq il-ħobż u l-inbid huma sinjal tad-dell tal-Ispirtu s-Santu biex dawn isiru l-Ġisem u d-Demm ta' Ġesù. Bil-ġest tat-tqegħid tal-idejn fuq l-offerti nġibu preżenti llum, inġeddu, dak li wettaq Ġesù fl-Aħħar Ċena mal-Appostli u dak li wettaq darba għal dejjem fuq il-Kalvarju għas-salvazzjoni tagħna. Din mhix rappreżentazzjoni jew reċta, iżda dak li ġara fl-Aħħar Ċena fuq il-Kalvarju jsir preżenti llum, issa, fil-Quddiesa.

L-ANAMNESI: IR-RAKKONT TAL-AĦĦAR ĊENA

Permezz tal-kelmiet u l-ġesti ta' Kristu, tiġi rrakkontata l-Aħħar Ċena li fiha l-Mulej waqqaf is-sagrament tal-Ewkaristija. Is-saċerdot jgħid il-kelmiet tal-Konsagrazzjoni fil-persuna ta' Kristu u japplikahom għall-ħobż u l-inbid li jkollu preżenti quddiemu. Bil-kelmiet qaddisa *"Dan hu Ġismi"* u *"Dan hu l-Kalċi ta' Demmi"*, il-ħobż u l-inbid fuq l-altar jinbidlu fil-Ġisem u d-Demm ta' Kristu. Ġesù jinqeda bil-persuna tas-saċerdot biex jagħmel illum, għalina nies ta' dan iż-żmien, l-istess ikla u l-istess mewt u qawmien li ġarrab hu elfejn sena ilu.

L-AKKLAMAZZJONI TAL-ĠEMGĦA

Dritt wara l-Konsagrazzjoni, aħna nqumu bilwieqfa u s-saċerdot jistqarr: *"Dan hu l-Misteru tal-fidi"*. Aħna nwieġbu b'akklamazzjoni, fi kliem ieħor nilqgħu dan il-misteru bi stqarrija ta' ferħ. Għaldaqstant, dan mhux mument ta' adorazzjoni iżda ta' akklamazzjoni. Il-pjan tas-salvazzjoni sab il-milja tiegħu fil-passjoni, il-mewt u l-qawmien ta' Ġesù. Għalhekk jiġi akklamat (ngħajtu bil-ferħ): *"Inħabbru l-mewt tiegħek, Mulej, inxandru bil-ferħ il-qawmien tiegħek, nistennewk sa ma tiġi fil-glorja"*.

IL-QUDDIESA MFISSRA (23)

IT-TIENI EPIKLESI: SEJĦA SPEĊJALI LILL-ISPIRTU SANTU FUQ IL-ĠEMGĦA

Wara l-Konsagrazzjoni, is-saċerdot jerġa' jsejjaħ l-inżul tal-Ispirtu s-Santu, din id-darba biex jinżel fuqna li qed nieħdu sehem fl-Ewkaristija u fuq dawk minna li ser nieħdu sehem fit-Tqarbin, u jitolbu biex jagħmel minna lkoll ġisem wieħed u ruħ waħda.

L-INTERĊESSJONIJIET

Bit-talb li jagħmel iċ-ċelebrant, hekk imsejħa interċessjonijiet, jidher ċar li l-Quddiesa hi ċċelebrata f'għaqda mal-Knisja kollha: dik tas-Sema kif ukoll dik tal-art. Fil-fatt, nitolbu għall-Papa, għall-Isqof tagħna u l-isqfijiet kollha, għal dawk li jaqdu lil Kristu f'diversi ministeri, għall-mejtin tagħna, għall-poplu kollu, kif ukoll għad-dinja kollha.

ID-DOSSOLOĠIJA

It-Talba Ewkaristika tintemm billi s-saċerdot jerfa' l-Ġisem u d-Demm ta' Ġesù u jistqarr: *"Bi Kristu, ma' Kristu, fi Kristu, jingħata lilek, Alla Missier li tista' kollox, kull ġieħ u glorja, għal dejjem ta' dejjem"*. L-*"Ammen"* finali (tissejjaħ l-Ammen il-kbira) hi t-tifħir li aħna nagħtu lit-Trinità Qaddisa. Din l-Ammen il-kbira hi bħal konferma tat-talbiet kollha li jsiru fil-Quddiesa u tfisser ukoll l-approvazzjoni u s-sehem tagħna lkoll bħala ġemgħa li temmen fis-sagrifiċċju li jkun qed jiġi offrut lil Alla.

IL-MISSIERNA

Is-saċerdot jiftaħ idejh b'sens ta' abbandun f'idejn Alla u flimkien mal-ġemgħa jitlob kif għallimna l-Mulej. Nitolbuh jagħtina l-ħobż ta' kuljum – liema ħobż ifakkarna fl-Ewkaristija – u biex jaħfrilna dnubietna biex il-ħwejjeġ qaddisa nirċevuhom bil-qdusija. Fiha nsibu eżempju kif għandna ngħixu u nitolbu. Hawn il-ġemgħa tkun bilwieqfa.

IR-RIT TAL-PAĊI

Filwaqt li nagħtu sinjal ta' paċi, nitolbu lil Alla biex jagħti l-paċi u l-għaqda lill-Knisja u lill-bnedmin kollha, paċi ma' Alla u mal-proxxmu. Biex il-ġest tal-paċi jkun sinċier jeħtieġ li jkun imsieħeb mix-xewqa u l-impenn li naħdmu bis-serjetà għall-għaqda u l-paċi fost il-bnedmin. Il-paċi li nagħtu mhijiex tagħna, imma ta' Kristu Rxoxt.

IL-QSIM TAL-ĦOBŻ

Dan il-ġest hu importanti, u juri li Ġesù sar ikel mogħti għalina. Is-saċerdot jieħu l-ostja u jaqsamha, u jixħet fil-kalċi biċċa żgħira filwaqt li l-ġemgħa tgħid: *"Ħaruf ta' Alla..."*. Il-Qsim tal-Ħobż ifakkarna wkoll li għalkemm aħna ħafna, insiru ġisem wieħed meta fit-Tqarbin naqsmu bejnietna l-Ħobża waħda tal-ħajja, li hi Kristu. Hawn il-ġemgħa, jew tibqa' bilwieqfa jew tinżel għarkupptejha.

L-ISTEDINA GĦALL-IKLA

Is-saċerdot jieħu f'idejh l-ostja u jgħid lill-ġemgħa: *"Dan hu l-Ħaruf ta' Alla, dan hu li jneħħi d-dnubiet tad-dinja. Henjin dawk li huma mistiedna għall-ikla tal-Ħaruf"*. B'hekk jistieden lill-ġemgħa għal din il-mejda tal-Mulej. Is-saċerdot flimkien mal-ġemgħa nagħmlu lkoll att ta' fidi u umiltà u nirrepetu l-kliem taċ-ċenturjun fil-Vanġelu (ara Lq 7:6): *"Mulej, ma jistħoqqlix li tidħol taħt is-saqaf tiegħi, iżda għid kelma waħda, u ruħi tkun imfejqa"*.

IT-TQARBIN

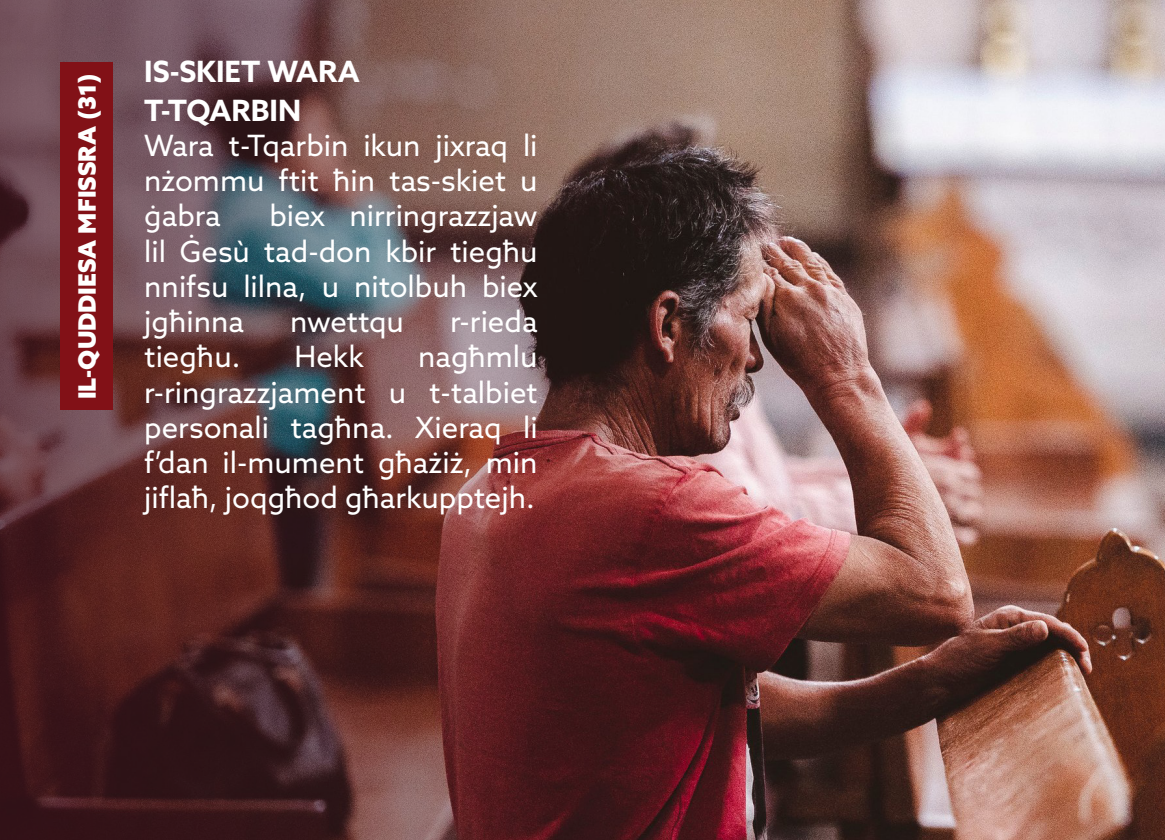
Il-Knisja tixtieq li meta nieħdu sehem fil-quddiesa aħna nitqarbnu possibbilment bl-ostji kkonsagrati fl-istess quddiesa, ħalli jidher is-sinjal li t-tqarbina hi sehem mill-istess Sagrifiċċju li qed jiġi ċċelebrat. Hekk aħna lkoll li nieħdu sehemna mill-altar u nitqarbnu bil-Ġisem u d-Demm Imqaddes, nimtlew b'kull barka u grazzja tas-Sema. Meta t-tqarbin isir fuq l-idejn, tajjeb li, kif jgħid San Irinew, nagħmlu minn idejna tron għal Kristu b'forma ta' salib. Imbagħad, meta nieħdu l-ostja f'idejna, nersqu fil-ġenb u waqt li nħarsu lejn l-altar, nieħdu u nieklu mill-Ħobż tal-ħajja.

IL-QUDDIESA MFISSRA (31)

IS-SKIET WARA T-TQARBIN

Wara t-Tqarbin ikun jixraq li nżommu ftit ħin tas-skiet u ġabra biex nirringrazzjaw lil Ġesù tad-don kbir tiegħu nnifsu lilna, u nitolbuh biex jgħinna nwettqu r-rieda tiegħu. Hekk nagħmlu r-ringrazzjament u t-talbiet personali tagħna. Xieraq li f'dan il-mument għażiż, min jiflaħ, joqgħod għarkupptejh.

IT-TALBA TA' WARA T-TQARBIN

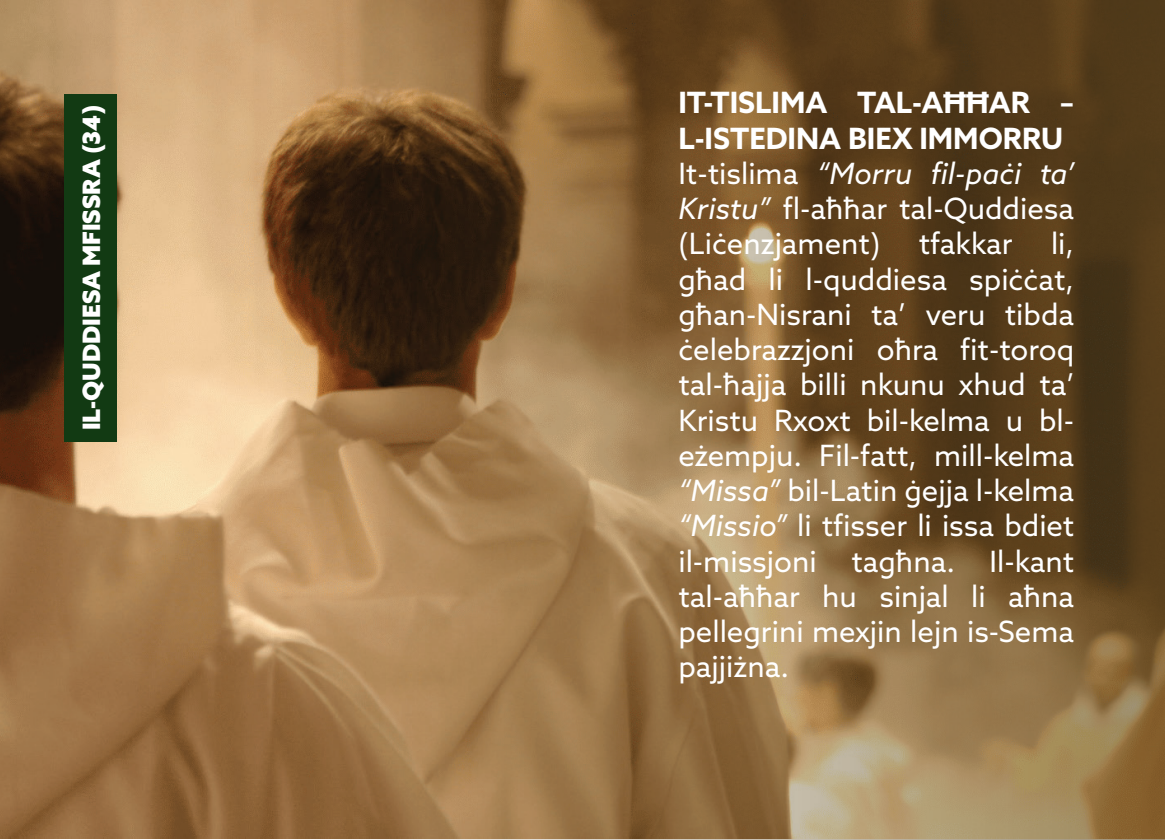
Wara l-mument ta' radd il-ħajr il-ġemgħa tqum bilwieqfa filwaqt li s-saċerdot jgħid: *"Nitolbu"*. F'dan il-ħin, is-saċerdot jitlob lil Alla biex ixerred fuqna u fuq id-dinja kollha l-ġid tal-Misteru li għadu kif ġie ċċelebrat.

IL-BARKA

Il-barka li s-saċerdot jitlob fuq dawk li jieħdu sehem fil-Quddiesa hi s-sinjal li l-Mulej jibqa' dejjem magħna li nemmnu sabiex inkunu xhieda fid-dinja. Kull Nisrani hu "Kristoforu", jiġifieri jġorr lil Kristu. Waqt li jagħti l-barka, is-saċerdot waħdu jgħid il-kliem waqt li jrodd is-salib. Il-ġemgħa, min-naħa tagħha, tagħmel is-sinjal tas-salib u, mingħajr ma tgħid il-kliem mas-saċerdot, twieġeb: *"Ammen"*. Dan minħabba li l-barka hi mogħtija mis-saċerdot f'isem Ġesù.

IT-TISLIMA TAL-AĦĦAR – L-ISTEDINA BIEX IMMORRU

It-tislima *"Morru fil-paċi ta' Kristu"* fl-aħħar tal-Quddiesa (Liċenzjament) tfakkar li, għad li l-quddiesa spiċċat, għan-Nisrani ta' veru tibda ċelebrazzjoni oħra fit-toroq tal-ħajja billi nkunu xhud ta' Kristu Rxoxt bil-kelma u bl-eżempju. Fil-fatt, mill-kelma *"Missa"* bil-Latin ġejja l-kelma *"Missio"* li tfisser li issa bdiet il-missjoni tagħna. Il-kant tal-aħħar hu sinjal li aħna pellegrini mexjin lejn is-Sema pajjiżna.

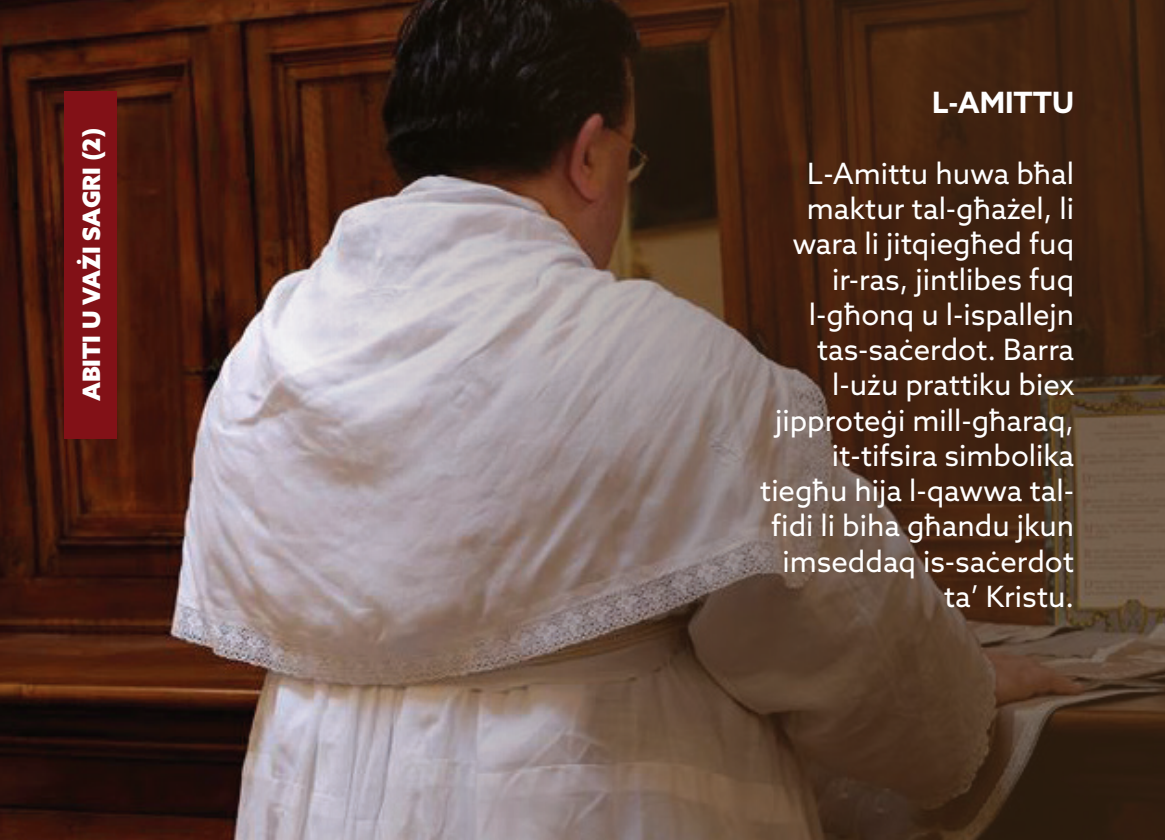
L-ILBIES TAS-SAĊERDOT

Wara li fissirna fit-tul kull parti tal-quddiesa, se niddedikaw ftit puntati oħra biex nifhmu fil-qosor is-sinifikat ta' oġġetti oħra liturġiċi, bħalma huma l-abiti u l-važi sagri.

Fil-Liġi l-Qadima, Alla kien ordna lil Mosè kif għandu jkun l-ilbies ta' dawk li jservu fit-Tinda tal-Mulej u kif għandhom ikunu lebsin is-saċerdoti li joffru s-sagrifiċċju (Eż 39:1ss).

Fil-Liturġija tal-Knisja Kattolika wkoll hemm liġijiet dwar l-ilbies tal-ministri li jwettqu diversi servizzi liturġiċi, għax "it-tqassim ta' dawn is-servizzi liturġiċi jidher minn barra wkoll permezz tal-ilbies imqaddes, maħsub għal kull servizz u li għalhekk għandu jkun is-sinjal tal-uffiċċju proprju ta' kull ministru. Iżda jeħtieġ ukoll li dan l-istess ilbies ikompli jsebbaħ l-azzjoni qaddisa" (OGMR, n. 297).

Kull waħda mill-ilbiesi tas-saċerdot waqt il-quddiesa – l-Amittu, l-Alba, iċ-Ċinglu, l-Istola, u l-Pjaneta – hi simbolu b'tifsira kbira marbuta magħha.

L-AMITTU

L-Amittu huwa bħal maktur tal-għażel, li wara li jitqiegħed fuq ir-ras, jintlibes fuq l-għonq u l-ispallejn tas-saċerdot. Barra l-użu prattiku biex jipproteġi mill-għaraq, it-tifsira simbolika tiegħu hija l-qawwa tal-fidi li biha għandu jkun imseddaq is-saċerdot ta' Kristu.

L-ALBA

L-Alba jew kamżu hija bħal libsa bajda li tgħatti l-persuna tas-saċerdot minn għonqu sa tarf riġlejh. Hija ġejja mit-tunika jew libsa wiesgħa li kienet tintuża fi żmien l-imperaturi Rumani. Il-kulur abjad tagħha jfisser is-safa tal-qalb.

IĊ-ĊINGLU

Iċ-Ċinglu huwa
bħal kurdun abjad
jew taʼ xi lewn ieħor
li bih is-saċerdot jorbot
l-alba minn qaddu.
Iċ-ċinglu huwa l-għelm
taʼ ħajja kasta.

L-ISTOLA

L-Istola tal-istess lewn tal-pjaneta tintlibes kemm mid-djakni u kemm mis-saċerdoti u mill-isqfijiet, iżda b'mod differenti. Fil-Quddiesa, is-saċerdot jilbes l-istola madwar għonqu u mdendla fuq sidru. Hija s-simbolu tal-immortalità, jiġifieri tal-ħajja li tibqa' għal dejjem.

L-istola ħamra li libes il-Papa Franġisku f'Ta' Pinu, fit-2 ta' April 2022, minsuġa bl-idejn fuq stil tradizzjonali u magħmula mit-tajjar. Id-disinn tagħha sar minn Dun Roberto Gauci, taċ-Ċentru tal-Arti Liturġika Eikon, b'konsultazzjoni man-nissieġa Għawdxija s-Sinjura Alda Bugeja li għamlet ix-xogħol tal-insiġ b'idejha stess.

IL-PJANETA

Il-Pjaneta hija l-ilbies liturġiku proprju tas-saċerdot u tintlibes fuq l-alba u fuq l-istola. Ġejja mill-mantell li r-Rumani antiki kienu jilbsu fuq ħwejjiġhom. Ħafna drabi l-pjaneta jkollha fuqha xi sinjal jew forma ta' salib. Hija simbolu tal-virtujiet tal-karità u tar-rabta mar-rieda ta' Alla, li biha nġorru s-salib kif ġarru Kristu.

IL-VAŻI SAGRI

"Fost il-ħwejjeġ meħtieġa għaċ-ċelebrazzjoni tal-Quddiesa, jistħoqqilhom ġieħ speċjali l-vażi sagri, fosthom il-kalċi u l-patena li fihom jew fuqhom isiru l-offerti u l-konsagrazzjoni tal-ħobż u tal-inbid, u li minnhom isir it-tqarbin."

(Ordni Ġenerali għall-Missal Ruman, n. 289)

ABITI U VAŻI SAGRI (8)

IL-KALĊI

Il-Kalċi huwa għamla ta' tazza tal-metall bis-sieq, u fih jitqiegħed l-inbid għall-Konsagrazzjoni waqt il-quddiesa.

ABITI U VAŻI SAGRI (9)

IL-PATENA

Il-Patena hija bħal plattina, tonda fl-għamla, li fuqha titqiegħed l-ostja kbira għall-Konsagrazzjoni.

IL-PISSIDI

Il-Pissidi (jew ċiborju) jintuża sabiex fih jiġu mqegħdin l-ostji ż-żgħar ikkonsagrati, imsejħa partikoli, għat-tqarbin tal-Insara.

ABITI U VAŻI SAGRI (11)

IL-KORPORAL

Fuq it-tvalja f'nofs l-altar, waqt il-Quddiesa, jiġi mifrux bħal maktur abjad illamtat li jissejjaħ Korporal, sabiex fuqu titqiegħed il-patena bl-ostja u tiġi kkonsagrata, kif ukoll il-kalċi, u jekk ikun hemm ħtieġa, il-pissidi bil-partikoli għat-tqarbin tal-fidili.

IL-PALLA U L-PURIFIKATUR

Il-kalċi jiġi mgħotti bil-Palla li tkun forma kwadra u ftit ikbar minn xifer il-kalċi. Din, flimkien mal-korporal u maktur imsejjaħ purifikatur li bih jintmesaħ il-kalċi minn ġewwa, hemm bżonn li jkunu ndaf u mingħajr tebgħa u jinżammu b'ċerta qima.

